

Brief van de maand juli/augustus 2009

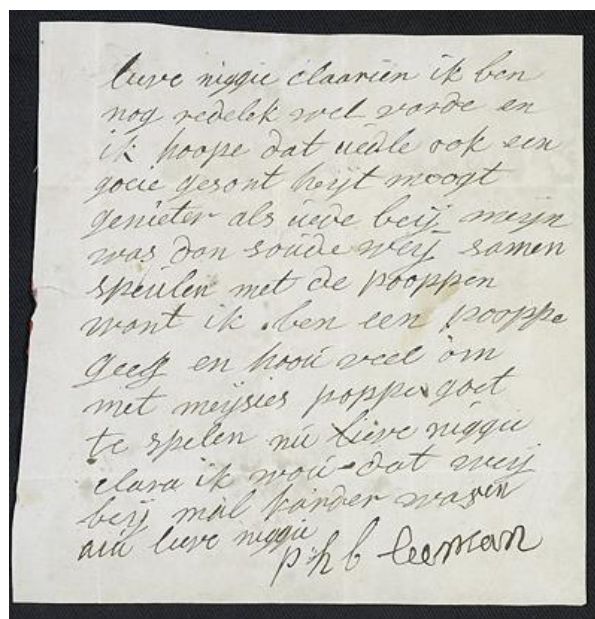
"Aju lieve niggie". Een kinderbriefje?

Uiteraard zijn wij, als *Brieven als Buit*-team, telkens weer verrast als er een kinderbriefje opduikt in het *Sailing Letters*-materiaal. Kinderbrieven uit het verleden zijn immers erg zeldzaam. Mooi was dan ook de vondst van het briefje in december 1780 geschreven door een zekere P.H.B. Leeman. De afzender laat zijn nichtje Clara Josiena Sluijsken weten dat hij graag samen met poppen zou spelen. Het is een jongetje dat bekennt een voorkeur voor *meisjes poppe goet* (meisjesspeelgoed) te hebben. De geadresseerde Clara Josiena woonde in Colombo op Ceylon (het huidige Sri Lanka). Zij was een dochter van Pieter Sluijsken en Suzanna Petronella Charlotte Medeler. Clara Josiena was geboren op 14 mei 1776 en dus ruim vier jaar oud toen dit briefje naar haar werd gestuurd, maar wie is toch de raadselachtige afzender P.H.B. Leeman? Om daarachter te komen, is het nodig meer te weten over de familie van Clara's vader, Pieter Sluijsken.

Pieter Sluijsken (geboren in 1740 te Amsterdam) vertrok in 1758 uit Nederland en doorliep een succesvolle carrière in dienst van de VOC op Ceylon. Bij zijn vertrek uit het vaderland liet hij verscheidene zusters achter: onder andere Clara, Lucretia, Gerharda Catharina en Anna Hendrina. Van deze zusters en van hun echtgenoten zijn diverse brieven aangetroffen in de *Sailing Letters*-collectie, brieven zowel gericht aan Pieter als aan zijn vrouw Suzanna. In enkele ervan is sprake van een 'broeder' en een 'suster' Leeman. Zij blijken de ouders te zijn van de afzender van het 'kinderbriefje', Peter Hendrik Benjamin Leeman. Anna Hendrina Sluijsken is getrouwd met Benjamin Libregt Leeman en Peter is op 10 juli 1776 gedoopt in de Evangelisch-Lutherse kerk te Amsterdam. Met Peters geboorte ging blijkbaar een langgekoesterde wens in vervulling want zo schrijft tante Lucretia op 4 december 1780: "*naar neege[n] jaare[n] getroudt sijnde kwam der nog soon klyne leeman voor den dag [...] dat een voorbeelt van aardigheidt is wandt die klyne leeman wordt een alderlie[f]ste jonge[n]*".

Peter is niet alleen erg lief, hij is ook nog eens bijzonder slim. Tante Clara schrijft in december 1780 over hem: "*onse kleijne neef pieien is ook een a[a]rdig kint niet mis gede[e]lt van verstant*". Verder schrijft zij nog dat hij telkens over zijn nichtjes (de dochters van Pieter Sluijsken) praat en dat hij het liefst met meisjes en met meisjesspeelgoed speelt. Peter was in december 1780 pas vierenhalf jaar oud toen hij het briefje aan zijn nichtje schreef. Deze constatering roept wellicht ongeloof op. Is het mogelijk dat een kind van die leeftijd een dergelijk briefje schrijft? Zijn goede verstand en het feit dat hij enig kind was, pleiten voor hem. Toch blijkt hij het briefje niet zelf geschreven te hebben. Een vergelijking met het handschrift van tante Clara laat zonder enige twijfel zien dat zij dat heeft gedaan. De kleine Peter krabbelde alleen zijn eigen achternaam.

Mie Wuyrou veel geerde
suster

ijft uede neuse ye een hulle
ge goeie welkent die ueds be
nerven uede luse man en kinden
ge nietende was was mijn
lijf om te ver nemen wat ons
an gaat geneten tons een soot
ge soont huyt boaven veel onder
want tons is hier te sichte en
de slette on den de muse in
menigte man weij seijn alle
nog wel varde uede soon
is tons soo gesont als huy in vaden
lant nog niet genooder het en
is tons een veel wasse mons per
soon huy wansent ook in seijn
studie dat ik wil wooper dat in
twee jaar der dier sel wesen en
dat uede hem dan in een vol
makte gesont huyt weer salt
sien het seij in vaderlant et

Zoals de foto's aantonen zijn de twee brieven duidelijk van dezelfde hand; alleen de ondertekening van het 'kinderbriefje' wijkt af van de rest van de brief. En zo te zien zijn ook de voorletters van Peters naam door Clara neergeschreven; ze wijken teveel af van het handschrift waarin de achternaam geschreven is. Verder blijkt een min of meer identieke passage in beide brieven voor te komen. Zo schrijft tante Clara in haar brief over Peter: "want is een groote liefhebber om met de meijnsies te speelen want speelt altoos met meijnsies speel goet". En bij Peter lezen we: "want ik ben een pooppe geeg en hoou veel om met meijnsies poppe goet te spelen". Ook de woordkeus en de spelling vertonen overeenkomsten: zoals bijvoorbeeld het woord 'wel varde' (ik ben nog redelek wel varde bij Peter en weij seijn alle nog wel varde bij Clara), het gebruik van het woord 'niggie' bij beiden en de spelling weij, seijn. Helaas dus toch geen voorbeeld van kindertaal, maar een briefje, geschreven door een liefdevolle tante die haar kleine neefje behulpzaam was, omdat hij ook zo graag eens een brief aan zijn nichtje wilde schrijven.

De brief bevindt zich in HCA 30-336. De foto van het kinderbiefje is ons ter beschikking gesteld door de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag. De foto van de brief van Clara Shuijsken komt uit onze eigen collectie. De transcriptie van het kinderbiefje en de toelichting bij deze brief van de maand zijn van Tanja Simons.

Bijlagen

Transcriptie van het kinderbriefje

[adressering]

Mee juffrou

me juffrou

clara iosiena

sluijsken

te colombo

[1]

lieve niggie clarien ik ben

nog redelek wel varde en

ik hoope dat uedle ook een

goeie gesont heijt moogt

genieter (1) als uede beij meijn

was dan soude weij samen

speulen met de pooppen

want ik ben een pooppe

geeg (2) en hoou veel om

met meijsies poppe goet

te spelen nu lieve niggie

clara ik wou dat weij

beij mal kander waren

aiu lieve niggie

phb leeman

(1) Lees: genieten.

(2) Het is niet helemaal duidelijk wat hier staat, maar het lijkt het meest op *geeg*; waarschijnlijk wordt bedoeld: *geek* of *gek*.